

Zakończenie

W monografii rozpoznano sytuację w zakresie wybranych elementów systemu oceny przedsiębiorstw wypracowanych w przedkryzysowym systemie funkcjonowania gospodarki, a także starano się wzbogacić teoretyczne, metodyczne i aplikacyjne podstawy analizy ekonomicznej przedsiębiorstw.

Przeprowadzone badania potwierdziły odchodzenie od paradygmatu zysku jako długofalowego celu przedsiębiorstw. W jego miejsce pojawiła się idea przedsiębiorstw hybrydowych, czyli takich, które starają się wykorzystywać innowacyjne modele biznesowe pod kątem rozwoju zrównoważonego oraz wzrostu ekonomicznego, społecznego i środowiskowego. Na gruncie teorii interesariuszy zwrócono uwagę na znaczenie zrozumienia i zaangażowania interesariuszy w procesach podejmowania decyzji, a w tym kontekście na rolę raportowania zrównoważonego rozwoju informującego o inicjatywach przedsiębiorstwa związanych z ekologią, społecznością i zarządzaniem (ESG) oraz postępach i wynikach. Wyraźnie zaakcentowano także potrzebę dalszego doskonalenia standardów zrównoważonego raportowania.

Rozwój zrównoważonego raportowania w żaden sposób nie ogranicza znaczenia sprawozdań finansowych dla analityków. W monografii wykazano, jak ważne w procesach analitycznych jest rozpoznanie sytuacji w zakresie zasad prezentacji i ujmowania poszczególnych składników sprawozdań finansowych pod kątem kształtowania dopuszczalnego prawem tzw. wizerunku finansowego.

Ważnym elementem systemu oceny przedsiębiorstw, zgodnie z podejściem podmiotowo-celowościowym, są analizy ekonomiczne przeprowadzane przez bank centralny. Prowadzone w nim analizy, zarówno w wymiarze praktycznym, jak i badawczym, dostarczają na wysokim poziomie jakościowym informacji i wiedzy do oceny zjawisk ekonomicznych zachodzących w podmiotach nie tylko na potrzeby realizacji polityki pieniężnej.

W analizie ekonomicznej przedsiębiorstw należy zwracać uwagę na zależności zachodzące pomiędzy zmiennymi makroekonomicznymi i rentownością. Przeprowadzone badania potwierdziły, że zmienne makroekonomiczne mogą mieć istotne znaczenie dla zdolności przedsiębiorstw do generowania zysków. Ważnymi zmiennymi w kontekście kształtowania się rentowności są dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia realnego brutto w gospodarce narodowej oraz stopa bezrobocia.

Istotnym ustaleniem w monografii jest zasadność wzbogacenia analizy rentowności przedsiębiorstw o wskaźniki bazujące na wydajności gotówkowej. Mimo że

wydajność gotówkowa zaliczana jest do mierników płynności finansowej w ujęciu dynamicznym, to przedstawiony w monografii kontekst daje podstawy, aby postrzegać ją jako miarę także w analizie rentowności.

Jak wskazano w opracowaniu, zaburzenia rentowności mają ścisły związek z uruchomieniem procesu mogącym prowadzić do bankructwa przedsiębiorstwa. Zaproponowana koncepcja procesu bankructwa przedsiębiorstwa zakłada, że bankructwo jest procesem, którego kształt zależy od krótkoterminowych symptomów bankructwa (tj. rentowności i płynności finansowej), długoterminowych symptomów bankructwa (tj. wzrostu i rozwoju), a także ewentualnie pozyskanych środków pieniężnych służących przeciwdziałaniu tym symptomom (tj. zewnętrznych źródeł kapitału).

W warunkach kryzysu bądź spowolnienia gospodarczego bardzo ważną kwestią okazują się zatory płatnicze. Przeprowadzone w monografii badania wykazały, że przyczyny i natężenie zatorów płatniczych są w poszczególnych krajach mocno zróżnicowane i mają charakter zarówno zewnętrzny, jak i wewnętrzny. Co ważne, w wyniku zatorów płatniczych przedsiębiorstwa są narażone na wzrost kosztów związanych z karami i opłatami, z windykacją należności, utratą płynności finansowej, zahamowaniem rozwoju poprzez brak inwestycji, zwolnienia, a także brak nowych przyjęć pracowników.

Dla rozwoju, niekiedy też przetrwania przedsiębiorstw, a w wymiarze finansowym dla rentowności i płynności finansowej kluczowe znaczenie mają innowacje. W tym świetle pomiar działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa jawi się jako niezwykle istotne zagadnienie. W opracowaniu zaproponowano zestaw wskaźników działalności innowacyjnej w ramach analizy ekonomicznej przedsiębiorstw.

Cezary Kochalski